

Toespraak Jolien T.C. Berendsen-Prins bij de korte plechtigheid ter gelegenheid van de onthulling van het borstbeeld van Luitenant-Kolonel Thomson op 28 juni 2014.

Geachte aanwezigen en Thomsonvrienden,

12 Jaar geleden had ik nog geen idee van het bestaan van de Lt.Kolonel Lodewijk Thomson en de eerste Nederlandse "vredesmissie" naar Albanië 1913-1914 o.l.v. de generaal Willem de Veer.

De voormalige ambassadeur van Albanië bracht mij op het spoor.

Vervolgens herontdekte ik op de Zuiderbegraafplaats in Groningen naast het graf van Thomson het verdwenen beeld van de "Held van Durazzo"; waar ik in mijn jeugd geregeld langsfietsde.

Toen werd het mijn doelstelling deze persoon en deze geschiedenis voor de vergetelheid te behoeden en terug te brengen in het collectief geheugen.

Sindsdien is mijn leven met deze speurtocht naar het verleden gevuld geraakt. "Ter leringhe ende ook vermaeck" mag ik wel zeggen.

Er ging een wereld voor mij open, tot aan Albanie en zelfs tot aan Tasmanie toe, waar alle eretekenen van Thomson boven water kwamen bij een teruggevonden achterkleinzoon.

Aangezien het oorspronkelijke (uit 1923 stammende) Thomsonmonument in Durres tijdens de communistische periode vernietigd was, bracht ik in 2003 op

verzoek van de Albanese "Vrienden van Thomson" een nieuw beeld van hem naar de stad waar hij in het jaar 2000 tot ere-burger was benoemd.

Daartoe had ik een stichting in het leven geroepen; de Thomson Foundation.

Zijn eigen woorden staan op de sokkel: "Zoekt geen splitsing, slechts in eenheid ligt kracht".

Later dat jaar ging het Albanese Parlement accoord met de naamgeving van de nieuwe Militaire Academie voor onder-officieren in Tirana: de "Kolonel Thomson Academie", aangezien hij als grondlegger van de Albanese Krijgsmacht geldt.

Gaandeweg werd ik gefascineerd door deze bijzondere militair, die ooit voor de linkervleugel van de Liberale Unie in de Tweede Kamer der Staten-Generaal terecht kwam. De kiezers hoopten in 1905 dat door Thomson, "den man die algemeen bemind is, omdat hij een vader is voor zijn soldaten", "dat overal onze kinderen zullen behandeld worden zoals door hem" opdat "rechtvaardigheid en menselijkheid zegevieren...".

Op het Thomsonmonument in Den Haag staat; "Wie degelijk legerhervormer wil zijn, moet beseffen dat Leger en Volk elkander hebben te naderen". Thomson wilde onze Krijgsmacht hervormen en democratiseren. Hij was er van overtuigd dat iedere militair genoeg capaciteiten en gezond verstand had, waarop een beroep gedaan kon worden. Als militair met veel oorlogservaring - in Nederlands-Indië, in de Zuidafrikaanse Boerenoorlog en in de Balkanoorlog - was hij een tegenstander van oorlog en "nodeloos bloedvergieten".

Het was een turbulent leven van een sociaal ingestelde, maar rebelse, tegendraadse en vooruitstrevende man, waaraan ik mijn hart verloor. Hij was in veel dingen zijn tijd ver voor uit.

Naar mijn gevoel kon ik nog net op mijn tenen staand naar het verleden grijpen, waarbij ik ook op zoek ging naar de andere vredesmissiegevangenen, die deel uit maakten van deze kleine ploeg van 17 dappere en moedige militairen. Stuk voor stuk mensen waarvoor ik grote bewondering heb gekregen.

Men vreesde destijds terecht dat er een wereldwijd conflict zou uitbreken op de Balkan; immers het Kruitvat van Europa. De Balkanlanden hadden zich vrijgevochten uit het Ottomaanse Rijk en Albanie zag kans om op 28 november 1912 de onafhankelijkheid uit te roepen. Maar de buurlanden aasden op de kuststeden van Albanie als toegang tot de Adriatische- en de Middellandse Zee en zij vielen Albanie binnen. Bovendien ontstond er anarchie in het land.

Daarom werd door de Grote Mogendheden van die tijd het neutrale Nederland –zonder belangen in die regio- gevraagd om te helpen een Albanese Gendarmerie op te richten, opdat het land zich zelf zou kunnen verdedigen en orde op zaken zou kunnen stellen.

In diezelfde tijd verliet Thomson na 8 jaar Lidmaatschap de Tweede Kamer en begaf zich weer in actieve dienst als majoor der infanterie, nu in Groningen. Hij werd vervolgens door de regering gevraagd om samen met De Veer een oriënterende studiereis naar Albanie te ondernemen.

Thomson vond dat ons land zich met man en macht voor de vrede zou moeten inzetten, ook over landsgrenzen heen. Immers de wereldvrede werd belaagd en ook het kleine Albanie mocht aanspraak maken op vrede en recht.

Thomson's woorden en Thomson's waarden hebben ook na 100 jaar niets van hun geldigheid verloren. Men krijgt immers pas een vreedzame samenleving als men er in slaagt recht, vrijheid, veiligheid, en wederzijdse verdraagzaamheid te bewerkstelligen.

Het leven is een zoektocht naar wat je kan inspireren, naar waar je in kunt geloven. Dat ontdek je door in beweging te komen en op weg te gaan. Het is niet altijd een zeker weten, maar een gaandeweg zoeken; dat is de uitdaging.

Het is soms een visioen van een werkelijkheid van vrede en recht, dat inspireert. Het daagt ons uit om aan die andere wereld te bouwen op weg naar de toekomst en het verleden is daarbij ons kompas.

Dat gold destijds voor Lodewijk Thomson en de andere vredesmissiegangers naar Albanie, maar het geldt nog altijd voor ieder van ons. Zeker ook voor mensen van onze tijd die uitgezonden worden op Nederlandse vredesmissies wereldwijd. En aangezien vredesmissies gevaarlijk zijn, worden er daarom altijd militairen naar toe gestuurd.

Echter iedere vredesmissie is uiteindelijk geen militaire, maar wel een politieke beslissing EN een politieke verantwoordelijkheid. Vandaar dat ik zo verheugd ben met het bronzen borstbeeld van Lodewijk Thomson hier, waar het hoort; op de galerij als verbinding tussen de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal van onze Parlementaire Democratie!

Ik heb gezegd.